

Protocol ernstige rekenproblemen en dyscalculie

CSG Liudger | Dockinga College | Lauwers College

COLOFON

eigenaar: Rekenspecialisten en orthopedagogen
auteur(s): Orthopedagoog
versiedatum: 2025-09-26
dit document vervangt: Protocollen ERWD en dyscalculie Dockinga College (2019) en CSG Liudger (2022)
publicatielocatie: DMS Afas Insite Website
publicatiedatum: 2025-10-01
revisiedatum: t.z.t.
revisieprotocol: N.a.v. nieuwe inzichten of gewijzigde regelgeving: voorstel van rekenspecialisten en/of orthopedagogen voor nieuwe tekst – afstemming met schoolleiding/directeuren – voorgenomen besluit CvB – instemming GMR – definitief besluit CvB

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	2
1. Definitie en kenmerken van ernstige rekenproblemen en dyscalculie.....	3
2. Signalering van ernstige rekenproblemen en dyscalculie.....	4
3. Onderzoek naar dyscalculie.....	5
4. Faciliteiten voor leerlingen met ernstige rekenproblemen/dyscalculie	6
4.1. Dispenserende en compenserende maatregelen bij dyscalculie	6
4.2. Vrijstelling en invloed van de profielkeuze op het vak Wiskunde	7
4.3. Begeleiding van leerlingen met ernstige rekenproblemen/dyscalculie in de klas.....	7
Bijlage 1: Taken en rollen in begeleiding van leerlingen met ernstige rekenproblemen en dyscalculie	9
Vragenlijst ouders dyscalculieonderzoek	11
Voorbeeld dyscalculiepas	15

Voorwoord

Vanuit het ministerie van Onderwijs is er de laatste jaren meer aandacht voor het rekenonderwijs. Zo was er tot enkele jaren geleden een verplichte rekentoets voor alle leerlingen die examen deden in het voortgezet onderwijs. Inmiddels is deze toets afgeschaft en is het rekenen geen examenvak meer op het voortgezet onderwijs. Op veel scholen is rekenen geïntegreerd in het vak Wiskunde en wordt het als onderdeel van Wiskunde ook getoetst. De aandacht binnen het voortgezet onderwijs voor rekenen leidt ook tot vragen over hoe om te gaan met leerlingen waarbij er sprake is van ernstige rekenproblemen of dyscalculie.

Geschat wordt dat er in Nederland bij ongeveer 2% tot 3% van de leerlingen dyscalculie voorkomt. Het percentage leerlingen met ernstige rekenproblemen ligt hoger, maar kan niet eenduidig worden geschat. Duidelijk is wel dat deze leerlingen in alle jaarlagen van het voortgezet onderwijs problemen kunnen ondervinden in het rekenen bij meerdere vakken. Binnen onze scholenvinden we de begeleiding van alle leerlingen met rekenproblemen, ongeacht of er een diagnose dyscalculie gesteld is, erg belangrijk. Leerlingen met milde of ernstige rekenproblemen hebben een ondersteuningsvraag en dienen de juiste begeleiding van school te krijgen.

Dit protocol is opgesteld om leerlingen met rekenproblemen binnen de scholen van Fierder Onderwijs goed te kunnen ondersteunen. Het protocol geeft inzicht in de manier waarop rekenproblemen gesignaleerd worden en hoe de leerlingen met rekenproblemen ondersteund kunnen worden. Ook staat in het protocol beschreven hoe en wanneer een dyscalculieonderzoek wordt ingezet.

De scholen van CSG Liudger, het Dockinga College en het Lauwers College vormen samen Fierder Onderwijs. De afspraken en werkwijzen kunnen per school enigszins verschillen. Dit komt onder andere doordat de scholen participeren in verschillende Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs: de regionale verbanden van alle scholen in een regio. Elk Samenwerkingsverband Passend Onderwijs hanteert bijvoorbeeld eigen regels over de uitvoering en bekostiging van dyscalculieonderzoeken. Waar nodig legt elke school daarom - aanvullend aan dit protocol – extra regels en werkwijzen vast.

1. Definitie en kenmerken van ernstige rekenproblemen en dyscalculie

Binnen de scholen van Fierder Onderwijs is er aandacht voor leerlingen met ernstige rekenproblemen. Bij enkele van deze leerlingen is er sprake van dyscalculie. Om iedere leerling de juiste begeleiding in het onderwijs te kunnen bieden, is het van belang om een duidelijk onderscheid tussen beide termen te maken. Binnen onze scholen hanteren we de definitie van dyscalculie van Ruijsenaars, Luit, Van Lieshout & Kroesbergen (2021):

“Dyscalculie is een stoornis die gekenmerkt wordt door hardnekkige problemen met het leren en het vlot en/of accuraat oproepen dan wel toepassen van reken- en wiskundekennis (feiten en afspraken).”

Een belangrijk criterium hierbij is dat de problemen, ondanks langdurige deskundige begeleiding en zorgvuldige afstemming, hardnekkig blijven en onveranderd blijven bestaan.

Dit is anders bij ernstige rekenproblemen. Ernstige rekenproblemen kunnen juist ontstaan als er onvoldoende afstemming wordt gerealiseerd tussen het (reken)onderwijs en de onderwijsbehoeften van de leerling. De kenmerken van het onderwijs sluiten dan niet of onvoldoende aan bij de (aangeboren en verworven) kenmerken van de leerling (Van Groenestijn, Van Dijken & Janson, 2012).

Mogelijke oorzaken van ernstige rekenproblemen kunnen zijn:

- Niet of te laat de risico's in de rekenontwikkeling van de leerling herkennen.
- Leerstof aanbieden die niet aansluit bij de voorkennis van de leerling.
- Leerstof aanbieden op een manier die niet aansluit bij het niveau van denken en handelen (bijv. te verbale of abstracte instructie).
- Opgaven en oefenvormen aanbieden die niet passen bij de onderwijsbehoeften van de leerling.

Als ernstige rekenproblemen ook na langdurige deskundige begeleiding en zorgvuldige afstemming hardnekkig blijven en onveranderd blijven bestaan, spreken we van dyscalculie. De hardnekkigheid (didactische resistentie) geeft hierbij het verschil aan tussen ernstige rekenproblemen en dyscalculie. Dyscalculie hoeft niet te verhinderen dat de leerling soms wel goed wiskundig kan leren redeneren en problemen analyseren. Soms kan een leerling correct aangeven welke bewerkingen nodig zijn, terwijl hij/zij niet of nauwelijks in staat is om deze bewerking (zonder rekenmachine) zelf uit te voeren.

De belangrijkste kenmerken van leerlingen met dyscalculie zijn:

1. Automatiseringstekorten
De leerling kan moeite hebben met rekenfeiten, getalbenoemingen en rekenkundige symbolen (zoals %, : of x).
2. Moeite met het uitvoeren van procedures
De leerling kan moeite hebben met het uitvoeren van stappenplannen, zoals inzicht hebben in de samenhang tussen verschillende keersommen.
3. Problemen met inzicht en notie van ruimte
De leerling kan moeite hebben met het juist plaatsen van getallen op een getallenlijn of het niet door elkaar halen van cijfers.
4. Tekorten op het gebied van getallenkennis
De leerling kan moeite hebben met de plaatswaarden van cijfers, zoals de waarde van een eenheid en tiental of de waarde van de getallen onder en boven de streep bij een breuk.

2. Signalering van ernstige rekenproblemen en dyscalculie

Binnen onze scholen hebben we de volgende mogelijkheden om rekenproblemen te signaleren bij leerlingen:

- Waarnemen op basis van het dossier van de leerling: zijn er risico's voor ernstige rekenproblemen of dyscalculie waarneembaar? Te denken valt aan: specifieke uitval bij rekenonderdelen, lage scores bij Cito-toetsen en herhaaldelijke remedial teaching voor rekenen op de basisschool en waarbij uit de evaluaties van de handelingsplannen blijkt dat er geen of nauwelijks sprake is van een leereffect.
- Waarnemen van rekenproblemen op basis van wat een leerling in de klas laat zien aan verworven kennis en vaardigheden op rekeengebied.

Voor het onderscheid tussen ernstige rekenproblemen en dyscalculie is het criterium van didactische resistentie essentieel. Dit betekent dat de leerling goed rekenonderwijs is aangeboden en dat er een periode (minimaal een half jaar) op de individuele leerling afgestemde begeleiding is geboden.

Leerlingen die in aanmerking komen voor begeleiding bij rekenen kunnen worden ingedeeld in 3 begeleidingscategorieën, zoals weergegeven in onderstaande tabel.

Begeleidingscategorie	Rekenvaardigheid	Inhoud begeleiding	Betrokkenen
1	Geringe rekenproblemen bij specifieke onderdelen	Extra, afgestemde instructie en extra afgestemde oefentijd	Docent in afstemming met rekenspecialist/rekencoördinator. Leerling oefent in subgroepjes binnen de reguliere wiskunde-/ rekenles
2	Ernstige rekenproblemen	Specifieke individuele instructie op basis van individueel handelingsplan buiten de wiskundeles, ook aanvullende instructie en extra oefentijd binnen de wiskundeles	Docent geeft binnen de wiskundelessen begeleiding, de rekenspecialist geeft begeleiding buiten de wiskundelessen
3	Ernstige en (vermoedelijk) hardnekkige rekenproblemen	Intensieve en structurele begeleiding op basis van een individueel handelingsplan	Docent en rekenspecialist zijn binnen de lessen en orthopedagoog is buiten de wiskundelessen betrokken bij de begeleiding

Tabel 1. Begeleidingscategorieën bij leerlingen met rekenproblemen (uit protocol *Ernstige RekenWiskunde-problemen en dyscalculie VO en VSO, Van Groenesteijn, Van Dijken & Janson, 2012*).

Tussentijdse evaluaties van de wiskundedocent, rekenspecialist en rekencoördinator¹ bepalen in welke begeleidingscategorie een leerling het beste past. Indien er bij leerlingen in begeleidingscategorie 1 onvoldoende of zelfs geen vooruitgang zichtbaar is, zal de leerling in begeleidingscategorie 2 vallen. Die begeleiding wordt na een half jaar door de wiskundedocent, rekenspecialist en/of rekencoördinator geëvalueerd. Leerlingen met aantoonbaar voldoende vooruitgang gaan terug naar begeleidingscategorie 1. Leerlingen die nauwelijks of geen

¹ Een uitgebreide omschrijving van de verschillende taken en rollen is bijgevoegd in bijlage 1.

voortgang laten zien gaan naar begeleidingscategorie 3. Leerlingen die wel voortgang laten zien, maar hiervoor afhankelijk zijn van individuele instructie kunnen in categorie 2 blijven. Voor leerlingen met een dyscalculieverklaring geldt dat zij structureel in begeleidingscategorie 3 blijven.

In onderstaande tabel worden enkele suggesties gedaan van materiaal dat gebruikt kan worden om de begeleiding van leerlingen met rekenproblemen en dyscalculie vorm te geven.

Methode	Vorm
Bareka	Digitaal oefenprogramma
NUMO	Digitaal oefenprogramma
Sommenmaker/Sommenprinter	Online website
Rekenhoofdstukken van de methode Moderne Wiskunde	Lesmethode
Opzoekboekje van Braams, Rekenhulpkaarten van Rekenen op ontwikkeling en structuurkaarten van CvTE	Hulpkaarten met uitleg van basisvaardigheden in het rekenen
Hulp bij leerproblemen Rekenen en Wiskunde	Digitaal programma dat uit te printen is

Tabel 2. Materiaal voor het vormgeven van de rekenbegeleiding

3. Onderzoek naar dyscalculie

Bij leerlingen met een vermoeden van ernstige, hardnekkige rekenproblemen kan een dyscalculieonderzoek worden uitgevoerd door een orthopedagoog. Geregeld is al bij de instroom in het voortgezet onderwijs vanuit de overdracht van de basisschool bekend dat de leerling ernstige, en mogelijk hardnekkige rekenproblemen ervaart. In klas 1 wordt dan gestart met intensieve rekenbegeleiding (begeleidingscategorie 2) om te bezien of de rekenontwikkeling van de leerling aantoonbaar onvoldoende groei oplevert.

Op onze scholen zijn we terughoudend in het uitvoeren van een dyscalculieonderzoek bij leerlingen die inmiddels halverwege klas 2 of hoger zitten. Dit heeft te maken met een gebrek aan betrouwbare onderzoeksmiddelen voor oudere leerlingen en de zich ontwikkelende persoonskenmerken die de rekenontwikkeling beïnvloeden. Ook zonder formeel dyscalculieonderzoek geven we uiteraard de begeleiding die nodig is.

De aanmelding en het onderzoek naar dyscalculie bevat een aantal stappen:

Stap 1: de leerling heeft intensieve en structurele rekenbegeleiding gekregen op basis van een individueel handelingsplan. De rekenspecialist en rekencoördinator beoordelen samen met de orthopedagoog op grond van de ernst van de achterstanden en de hardnekkigheid of de leerling kan worden aangemeld voor een vervolgonderzoek naar dyscalculie.

Stap 2: Ouders wordt gevraagd om een vragenlijst over rekenproblemen en dyscalculie in te vullen (zie de bijlagen).

Stap 3: de orthopedagoog voert in een aantal onderzoeksmomenten het dyscalculieonderzoek uit.

Stap 4: de uitkomsten van het onderzoek worden met ouders en school gedeeld en afhankelijk van de uitkomst kan er een dyscalculieverklaring worden afgegeven. Daarnaast worden er handelingsadviezen voor school en eventueel voor thuis geformuleerd.

Stap 5 als er sprake is van dyscalculie: alle lesgevende docenten worden geïnformeerd dat er voor de desbetreffende leerling een dyscalculieverklaring is afgegeven. De school zorgt ervoor dat de leerling een dyscalculiepas met faciliteiten (zie de bijlagen) ontvangt. De leerling blijft intensieve en structurele rekenbegeleiding ontvangen op basis van een individueel handelingsplan.

Om de diagnose dyscalculie te kunnen stellen, moet worden voldaan aan drie criteria:

- A. Criterium van ernst = er is sprake van een significante rekenachterstand (inhoudelijk en qua automatisering) ten opzichte van leeftijd en/of opleidingsgenoten.
- B. Criterium van discrepantie = er is sprake van een significante rekenachterstand ten opzichte van datgene wat op basis van de individuele, cognitieve ontwikkeling van die persoon verwacht mag worden.
- C. Criterium van didactische resistentie = er is sprake van hardnekkige rekenproblemen, die resistent zijn tegen systematische en planmatige hulp.

In de diagnostiek worden daarnaast de cognitieve vaardigheden van de leerling in beeld gebracht. Dyscalculie kan alleen worden vastgesteld bij leerlingen die een IQ hoger dan 85 hebben. Hierdoor is bij leerlingen van het praktijkonderwijs en sommige leerlingen van de vmbo basisberoepsgerichte leerweg geen dyscalculie vast te stellen.

4. Faciliteiten voor leerlingen met ernstige rekenproblemen/dyscalculie

In een dyscalculieverklaring en het individueel handelingsplan staat vermeld bij welke maatregelen de leerling met dyscalculie en/of ernstige rekenproblemen baat heeft. Deze maatregelen zijn niet altijd toegestaan bij toetsen, schoolexamens en/of het Centraal Eindexamen. De verantwoordelijkheid voor het al dan niet toestaan van de maatregelen bij reguliere toetsen en schoolexamens ligt bij de schoolleiding van de school. De schoolleiding zorgt dat de leerling en de ouders/verzorgers tijdig geïnformeerd worden welke maatregelen bij de toetsen, schoolexamens en eindexamens zijn toegestaan. Voor een verdere toelichting hierop kan de landelijke regelgeving en het protocol over ondersteuningsmaatregelen rondom toetsen en examens (meer tijd, pauzes, aparte ruimte, etc.) van Fierder Onderwijs worden nageslagen.

4.1. Dispenserende en compenserende maatregelen bij dyscalculie

Op basis van regionale afspraken en de mogelijkheden van de school worden keuzes gemaakt in onderstaande maatregelen. Uitgangspunt is dat de maatregelen passend zijn bij de onderwijsbehoeften van de leerling.

Er kan onderscheid worden gemaakt in twee typen maatregelen:

1. Dispenserende maatregelen = maatregelen die ontheffing geven van bepaalde opdrachten en/of handelingen.
 - De leerling hoeft maar één oplossingsstrategie te beheersen.
 - Het beperken van het overschrijven van het bord en informatie aanreiken op papier.
 - Bij een toets de berekening beoordelen in plaats van de uitkomst van de som.
 - Bij een toets een leerling een berekening mondeling laten toelichten.
2. Compenserende maatregelen = maatregelen en technische hulpmiddelen die de gevolgen van de rekenproblemen minimaliseren.
 - Gebruik van rekenmachine toestaan.
 - Gebruik van rekenkaarten of ondersteunende stappenplannen toestaan.
 - Extra tijd toestaan bij vakken/onderdelen waar gerekend moet worden.

- Aanbieden van overzichtelijke werkbladen en toetsen (met de mogelijkheid om sommen af te dekken).
- Waar mogelijk geen toetsen van twee rekenvakken (zoals economie, wiskunde, natuurkunde en scheikunde) op dezelfde dag inplannen.

Maatregelen bij het School- en Centraal examen

Bij het School- en Centraal Examen zijn op dit moment de volgende maatregelen voor leerlingen met dyscalculie toegestaan:

- Een verlenging van de examenduur met 30 minuten bij vakken waarbij rekenen een rol speelt.
- Het gebruik van een hulpmiddel zoals de standaardrekenkaart 1, 2 en/of 3 van de Commissie voor Toetsen en Examens.

Belangrijk hierbij op te merken is dat de standaardrekenkaart geen echte rekenhulp is, maar een gestructureerd uitwerkblad. De drie rekenkaarten bevatten inhoudelijk dezelfde informatie, maar verschillen qua lay-out van elkaar. De leerling kan zelf een keuze maken om een van de drie rekenkaarten bij het examen te gebruiken.

4.2. Vrijstelling en invloed van de profielkeuze op het vak Wiskunde

Leerlingen kunnen niet worden vrijgesteld voor het examenvak Wiskunde. Echter, binnen het vmbo is wiskunde geen verplicht examenvak. Hierdoor is het mogelijk voor leerlingen binnen het vmbo om een profiel te kiezen waarin ze geen wiskunde volgen. Op de havo is wiskunde geen verplicht vak wanneer een leerling het profiel Cultuur & Maatschappij kiest. Leerlingen die geen eindexamen in het vak Wiskunde afleggen, maken verplicht het schoolexamen rekenen. Het resultaat van dit schoolexamen telt niet mee voor het bepalen van de uitslag van de examens. Voor vwo-leerlingen is wiskunde wel een verplicht vak en dienen alle leerlingen (ook leerlingen met dyscalculie) het kernvak wiskunde te volgen.

4.3. Begeleiding van leerlingen met ernstige rekenproblemen/dyscalculie in de klas

De begeleiding van leerlingen met ernstige rekenproblemen en leerlingen met dyscalculie gaat verder dan alleen dispensereren en compenseren. Juist in de klas kunnen docenten ondersteuning bieden aan leerlingen met ernstige rekenproblemen en dyscalculie. Hieronder worden een aantal handelingsadviezen gegeven voor de remediërende hulp, die aan deze leerlingen geboden kan worden. De begeleidingsmogelijkheden kunnen per school enigszins van elkaar verschillen, maar onderstaande handelingsadviezen kunnen docenten toepassen:

- Leg veelvuldig uit, oefen en herhaal de rekenprocedures, rekenregels en oplossingswijzen.
- Leer de leerling één vaste oplossingsstrategie voor de verschillende bewerkingen en niet meerdere manieren om iets op te lossen.
- Geef extra mondelinge uitleg over de lesstof.
- Splits de lesstof op in deeltaken en deelhandelingen.
- Laat de leerling zoveel mogelijk tussenstappen opschrijven (om het werkgeheugen zo min mogelijk te belasten).
- Bespreek en geef de leerling een proeftoets mee om thuis te maken, waarbij de vraagstelling overeenkomt met de uiteindelijke toets.
- Geef dagelijks automatiseringsoefeningen (o.a. via Bareka).
- Geef extra mondelinge uitleg over een berekening.
- Bied extra ondersteuning bij de transfer naar vergelijkbare sommen.

Tot slot is het van groot belang dat er aandacht is voor het sociaal-emotioneel welbevinden. Bekend is dat leerlingen met leerproblemen, zoals dyscalculie, een hogere mate van somberheid, faalangst, negatief zelfbeeld en weinig zelfvertrouwen kunnen hebben. Het is van belang dat er

oog is voor de kwaliteiten van de leerling en er gesprekken zijn over het welzijn. Hierbij kan een methode zoals *Wegwijs in dyscalculie* helpend zijn. In de klas kunnen docenten op de volgende manieren rekening houden met het sociaal-emotioneel welbevinden van de leerling met (ernstige) rekenproblemen of dyscalculie:

- Besteed bij het nabespreken van toetsen aandacht aan de foute én goede antwoorden.
- Zorg voor succeservaringen bij de leerling en spreek vertrouwen naar hem/haar uit.
- Relativeer de zwakke kanten en benadruk de sterke kanten van de leerling.
- Geef de leerling geen klassikale beurt, tenzij je zeker weet dat de leerling het juiste antwoord kan en durft te geven.

Bijlage 1: Taken en rollen in begeleiding van leerlingen met ernstige rekenproblemen en dyscalculie

Op onze scholen wordt de begeleiding van leerlingen met ernstige rekenproblemen en dyscalculie door diverse betrokkenen vormgegeven. Hieronder worden alle rollen uitgeschreven en de bijbehorende taken uitgelegd. Op sommige scholen vervullen personen een dubbele rol, zo zijn zij bijvoorbeeld naast wiskundedocent ook rekenspecialist en dyscalculiecoach. Daarnaast kan de terminologie voor deze rollen per school verschillen.

Reken/wiskundedocent:

- Verzorgt de reken/wiskundelessen en besteedt hierin ook aandacht aan de rekenvaardigheid.
- Biedt extra instructie aan leerlingen met enige rekenproblemen bij specifieke onderdelen (begeleidingscategorie 1).
- Overlegt met de rekenspecialist en rekencoördinator over welke leerlingen intensievere rekenbegeleiding nodig hebben.

Rekenspecialist:

- Biedt buiten de reguliere lessen extra rekenbegeleiding aan leerlingen met ernstige rekenproblemen (begeleidingscategorie 2).
- Stelt samen met de rekencoördinator handelingsplannen op voor de begeleiding van leerlingen uit begeleidingscategorie 2.
- Toetst de leerling en evalueert samen met de rekencoördinator en orthopedagoog of de leerling kan worden aangemeld voor een vervolgonderzoek naar dyscalculie.

Rekencoördinator:

- Coördineert het rekenonderwijs binnen de school en overlegt hierover met de reken/wiskundedocenten.
- Is verantwoordelijk voor het bijhouden van landelijke ontwikkelingen op het gebied van het rekenonderwijs en dyscalculie en kan verantwoordelijk zijn voor het schrijven van een eigen beleidsstuk voor de school.
- Evalueert samen met de rekenspecialist en orthopedagoog het handelingsplan van de leerling om zo te beoordelen of een leerling in aanmerking komt voor vervolgonderzoek naar dyscalculie.

Dyscalculiecoach:

- Is verantwoordelijk voor de aanvraag van een dyscalculieonderzoek bij de orthopedagoog.
- Onderhoudt het contact met ouders over de vragenlijst/toestemmingsformulier voor het onderzoek.
- Stelt met de leerling de dyscalculiepas op en evalueert deze jaarlijks met de leerling.
- Biedt de hele schoolloopbaan begeleiding aan de leerlingen over hoe om te gaan met dyscalculie.
- Informeert het docententeam over de gegeven handelingsadviezen en de faciliteiten op de dyscalculiepas.

Orthopedagoog:

- Evalueert de handelingsplannen van leerlingen met de rekenspecialist en rekencoördinator en beoordeelt zo welke leerlingen in aanmerking komen voor vervolgonderzoek.
- Adviseert bij het opstellen van handelingsplannen voor leerlingen met ernstige rekenproblemen en leerlingen met dyscalculie.
- Voert psychodiagnostisch onderzoek uit bij de leerlingen met ernstige en hardnekkige rekenproblemen met een vermoeden van dyscalculie.
- Stelt handelingsadviezen op naar aanleiding van een dyscalculieonderzoek en koppelt dit terug aan de dyscalculiecoach.

Vragenlijst ouders dyscalculieonderzoek

Naam leerling:

Geboortedatum:

Klas en schoolniveau:

We willen bij uw kind graag een nader onderzoek doen naar de oorzaak van reken-/wiskunde problemen. Daarvoor hebben wij onder andere een breed beeld nodig van de leer- en gedragsontwikkeling van uw kind tot nu toe. Wij vragen u om onderstaande vragen zo goed mogelijk te beantwoorden. Deze informatie zal alleen door de orthopedagoog gebruikt worden in verband met het onderzoek naar de rekenproblemen van uw kind. Bedankt voor uw medewerking.

Algemeen

1. Uw kind is aangemeld voor een onderzoek naar rekenproblemen/dyscalculie. Had u dit verwacht?

Ja, omdat

.....

.....

Nee, omdat

.....

.....

2. Komen (ernstige) rekenproblemen voor in de familie? Zo ja, bij wie?

.....

.....

Ontwikkeling van uw kind

3. Hoe verliep de ontwikkeling van uw kind voor wat betreft onderstaande vaardigheden?

Kruis bij alle vaardigheden aan wat van toepassing is.

Vaardigheid	Vlot	Matig	Moeizaam
Het aanleren van kleuren	☐	☐	☐
Het aanleren van liedjes	☐	☐	☐
Het aanvankelijk lezen	☐	☐	☐
Het aanleren van tellen in de juiste volgorde	☐	☐	☐
Het aanleren van rekentaal (bijv. + en -)	☐	☐	☐
Het aanleren van dagen, maanden etc.	☐	☐	☐

De basisschoolperiode en voortgezet onderwijs

4. In welke groep vielen de rekenproblemen van uw kind voor het eerst op?

- Wat was toen het rekenprobleem?
.....
- Met welke rekenmethode werd er op de basisschool gewerkt?
.....
- Welke hulp is ingezet om het rekenprobleem te verhelpen? Vond deze hulp binnen of buiten de klas plaats en door wie werd dit gegeven?
.....
- Zijn er langdurige schoolonderbrekingen geweest, bijv. door ziekte of schoolwisselingen?
.....

5. Hoe waren de leervorderingen van uw kind in groep 4 tot en met groep 8? Graag aankruisen wat van toepassing is.

- Niets gemerkt van leerproblemen
- Er was sprake van een duidelijke achterstand bij lezen
- Er was sprake van een duidelijke achterstand bij spellen
- Er was sprake van een duidelijke achterstand bij (inzichtelijk) rekenen
- Mijn kind had moeite met het onthouden van topografie
- Mijn kind had moeite met het onthouden van de tafels
- Mijn kind had moeite met leren klokkijken
- Mijn kind had moeite met het onthouden van woordrijtjes

Huidig rekenniveau

6. Waar heeft uw kind moeite mee en in welke mate?
Kruis bij alle onderdelen aan hoeveel moeite uw kind hiermee heeft.

Onderdeel	Geen moeite	Enige moeite	Veel moeite
Tafels uit het hoofd leren	☐	☐	☐
Makkelijke plus- en minsommen aanleren	☐	☐	☐
Blijft hardnekkig op de vingers tellen	☐	☐	☐
Snappen hoe de getallenlijn werkt	☐	☐	☐
Begrijpen hoe sommen in elkaar zitten	☐	☐	☐
Rekensymbolen begrijpen (zoals +, -, =)	☐	☐	☐
Sommen in het hoofd uitrekenen (hoofdrekenen)	☐	☐	☐
Rekenregels kennen en toepassen	☐	☐	☐
Strategieën gebruiken (zoals tellen, splitsen, schatten)	☐	☐	☐
Verhaaltjessommen begrijpen	☐	☐	☐

7. Bij welke zaken in het dagelijks leven heeft uw kind last van de rekenproblemen, en in welke mate?
Kruis bij alle dagelijkse taken aan hoeveel last uw kind heeft.

Dagelijkse taak	Geen	Matig	Ernstig last
Dagen en tijden met elkaar verbinden (bijv. op tijd thuiskomen)	☐	☐	☐
Begrippen zoals vandaag, gisteren en morgen gebruiken	☐	☐	☐
Klokkijken op een gewone (analoge) klok	☐	☐	☐
Klokkijken op een digitale klok	☐	☐	☐
Getallen onthouden (bijv. pincode, telefoonnummers)	☐	☐	☐
Omgaan met geld (bijv. iets kopen in de winkel)	☐	☐	☐
De weg kunnen vinden of schatten hoe laat het is	☐	☐	☐
Inschatten hoe ver iets is (afstand)	☐	☐	☐
Meten en wegen (bijv. bij koken en bakken)	☐	☐	☐

Extra hulp en begeleiding

8. Is er op de basisschool, het voortgezet onderwijs of door een externe instantie extra hulp of begeleiding geweest voor rekenen/wiskunde?

Nee

Ja, graag de volgende vragen beantwoorden:

- A. Heeft uw kind op een eigen leerlijn voor rekenen gezeten? Ja/Nee
- B. Door wie werd de rekenbegeleiding gegeven?.....
- C. In welk leerjaar ontving uw kind begeleiding?.....
- D. Hoe lang en hoe vaak per week heeft de begeleiding plaatsgevonden? (bijv. 1 keer per week, een half jaar lang).....
- E. Had de rekenbegeleiding naar uw idee effect op het rekenniveau van uw kind?
.....
.....

9. Wat is uw algemene indruk van uw kind?
Kruis aan wat van toepassing is: goed/ matig/niet goed

	Goed	Matig	Niet goed
Werkhouding	☐	☐	☐
Concentratievermogen	☐	☐	☐
Motivatie bij rekenen	☐	☐	☐
Motivatie bij andere vakken	☐	☐	☐
Zelfvertrouwen bij rekenen	☐	☐	☐
Zelfvertrouwen bij andere vakken	☐	☐	☐
Plannen van huiswerk	☐	☐	☐
Meerdere opdrachten tegelijk uitvoeren	☐	☐	☐

10. Is er bij uw kind sprake van:

- AD(H)D
- Autisme spectrumstoornis
- Dyslexie
- DCD
- Hoogbegaafdheid
- Ernstige spraak/taalmoeilijkheden
- Angststoornis
- Faalangst
- Anders, nl.....

11. Is uw kind in het verleden al eens onderzocht vanwege de rekenproblematiek?

- Nee
- Ja, graag toelichten:
 Datum onderzoeker:
 Naam onderzoeksinstantie:
 Onderzoekresultaten (bijv. IQ, conclusie):

12. Welke informatie vindt u verder belangrijk om te vermelden?

.....

.....

.....

.....

.....

TOESTEMMINGSFORMULIER:

Toestemming voor nader onderzoek naar de rekenproblemen van uw kind

Als ouder/verzorger verleen ik hierbij toestemming voor onderzoek naar de ernstige rekenproblemen van mijn kind.

Naam ouder/verzorger:

Handtekening:

Datum:

(In te vullen door betrokken orthopedagoog)

Orthopedagoog:

Datum:

Voorbeeld dyscalculiepas

Naam:

Klas:

Datum:

Je krijgt deze pas omdat er dyscalculie bij jou is vastgesteld en je daarmee recht hebt op bepaalde faciliteiten.

Deze dyscalculiepas bevat een aantal ondersteuningsmogelijkheden die de school jou kan bieden.

De aangekruiste faciliteiten gelden voor jou.

Jaarlijks worden de faciliteiten op de pas met jou geëvalueerd en eventueel bijgesteld.

Bewaar de pas in je agenda.

Samen met de leerling opgesteld door:

.....

Faciliteiten tijdens de lessen:

- aantekeningen van een medeleerling kopiëren
- leerling hoeft maar één oplossingsstrategie te beheersen
- ontvangen overzichtelijke werkbladen (waar sommen afgedekt kunnen worden)

Faciliteiten tijdens toetsen:

- 20% extra tijd toestaan bij vakken/onderdelen waar gerekend moet worden
- een berekening mondeling laten toelichten
- gebruik maken van rekenmachine
- gebruik maken van rekenkaarten of ondersteunende stappenplannen

Faciliteiten tijdens School- en Centrale examens:

- verlenging van de examenduur met 30 minuten, bij vakken waarbij rekenen een rol speelt
- gebruik van de standaard rekenkaart 1, 2 en/of 3 van het Commissie voor Toetsen en Examens toestaan

Voor de beoordeling van toetsen geldt:

- reken fouten in de positionele ordening niet aan
- geef punten bij het tonen van inzicht en voor de berekening, niet alleen voor de uitkomst